

KESKKONNAAMET

Martin Võru
Kobras AS
Martin@kobras.ee

Teie 28.04.2021

Meie 20.05.2021 nr 6-3/21/9106-2

**Varangu paisu kalapääsu projektlahenduse ja
keskkonnamõju hindamise eelhinnangu
kooskõlastamine**

Austatud Martin Võru

Esitasite Keskkonnaametile¹ kooskõlastamiseks tööprojekti „Varangu paisu kalapääs. Tööprojekt“, töö nr 2021-076 ning keskkonnamõju hindamise eelhinnangu, töö nr 2021-068. Projekt ja keskkonnamõju hindamise eelhinnang on koostatud Riigimetsa Majandamise Keskus tellimusel, hanke „Kuustle, Varangu ja Loo paisude likvideerimise projekteerimine“ raames.

Kavandatava tegevuse eesmärk on kalade rändetingimuste parandamine Selja jõel. Eelhinnangu objektiks oleva tööprojektiga on antud lahendus Veski katastriüksusel oleva Varangu paisu ümberkujundamiseks kaladele läbipääsetavaks kärestikuks (kärestik-tüüpi kalapääsu rajamiseks), endise elektri jaama derivatsioonikanali osaliseks täitmiseks, olemasolevate kalda- ja jõesammaste rekonstrueerimiseks, jalakäijate silla taastamiseks, kaldakindlustuse, tugimüüri ja juurdepääsutee rajamiseks. Projektiga käsitletav ala paikneb Lääne-Viru maakonnas Haljala vallas Varangu külas Veski katastriüksusel (katastritunnus 19003:001:0024).

Keskkonnaamet on esitatud tööprojekti ning KMH eelhinnanguga tutvunud ja kooskõlastab tööprojekti ning KMH eelhinnangu tingimusel, et edasises töös arvestatakse ja tööprojekti ning KMH eelhinnangut täiendatakse alltoodud märkuste põhjal.

Karuputke leviku tõkestamiseks tuleb enne ehitustööde algust koostöös Keskkonnaameti spetsialistiga eemaldada kõigepealt karuputke seemnete ja juurtega pinnas, et see ei läheks segamini ülejäänud pinnasega ning laotada Keskkonnaameti spetsialisti poolt ette näidatud kohta. Samuti märgime, et karuputke leiukohti inventeeritakse igal aastal, seega on vajadusel ka uuem teave karuputke leviku kohta, kui KMH eelhinnangus märgitud 2017. aasta.

KMH eelhinnangus on toodud, et üks võimalustest töid teostada on pinnasvallidega eraldamine. „Vee juhtimiseks üle paisu võib kasutada ka vastavalt tööde aegsele vooluhulgale dimensioneeritud toru ning kogu tööala pinnasvallidega eraldada (kaks valli, millest üks paikneb allvoolu ja teine ülesvoolu risti jões ning tööala on kuiv).“ Hiljem on mainitud, et „Ehitustööde perioodil ei ole olulist negatiivset mõju jõe kalastikule, sh kaitsealustele liikidele, kuna ülesvoolu ei pääse kalad juba praegugi ning allavoolu liikumine on tagatud ka ehitusaegsel

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 28.04.2021 nr 6-3/21/9106.

perioodil.“ Kuidas pinnasvallidega eraldamise korral on lahendatud kalade allavoolu liikumine?

KMH eelhinnangus on leevendavate meetmete all kirjas, et veetaseme alandamist tuleb korraldada viisil, millega välditakse setete ja risu juhtimist paisust allapoole jäävasse voolusängi. Milliste meetmetega seda välditakse? Eelnevalt on öeldud vaid, et „Varangu paisust ülesvoolu on uuringute andmeil sette paksus väike ning seega setete eemaldamine ei ole vajalik. Sellega on välditud ka võimalik heljumi kanne allavoolu.“ Kas läbi väikese settekihi paksuse ongi välditud setete ja risu juhtimine allavoolu või on selleks veel meetmeid?

Kärestik-kalapääsu rajamise järgselt on jõepõhja kõrgus paisu lävendist ülesvoolu 44,34 m (abs) ja paisu lävendist allavoolu (kärestik-kalapääsu alguses) 44,08 m (abs). Seega jääb projekti realiseerimise järgselt veetasemete vaheks 0,26 m. Veeseadus (edaspidi VeeS) § 174 lg 1 kohaselt on veekogu paisutamine tegevus, millega tõstetakse vooluveekogusse ehitatud ehitisega vooluveekogu looduslikku veetaset rohkem kui 0,3 meetrit. VeeS § 187 p 7 kohaselt on keskkonnaluba vee erikasutuseks kohustuslik, kui paisutatakse veekogu. Kuna veetasemete vahe jääb kärestik-kalapääsu ehitamise järgselt alla 0,3 m, ei ole VeeS § 187 p 7 alusel keskkonnaluba vee erikasutuseks vajalik, sest VeeS § 174 lg 1 kohaselt pole enam tegemist paisutamisega.

Keskkonnaministri 15.06.2004 määruse nr 73 „Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“ (edaspidi määrus nr 73) § 2 p 91 kohaselt kuulub Selja jõgi kogu ulatuses antud liikide kudemis- ja elupaigana kaitstavate vooluveekogude nimistusse. Looduskaitseseadus (edaspidi LKS) § 51 lg 1 kohaselt on lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana kinnitatud veekogul või selle lõigul keelatud olemasolevate paisude rekonstrueerimine ulatuses, mis tõstab veetaset, uute paisude rajamine ning veekogu loodusliku sängi ja veerežiimi muutmine. LKS § 51 lg 11 järgi on LKS § 51 lg 1 nimetatud veekogul või selle lõigul loodusliku sängi, veerežiimi ning veetaseme muutmine paisude rekonstrueerimisel lubatud üksnes juhul, kui sellega parandatakse kalade kudemisvõimalusi. Tulenevalt sellest, et Varangu kärestik-kalapääsu rajamisega parandatakse kalade kudemisvõimalusi, on LKS § 51 lg 11 kohaselt lubatud loodusliku sängi, veerežiimi ning veetaseme muutmine.

VeeS § 187 p 10 alusel on keskkonnaluba vee erikasutuseks kohustuslik, kui veekogusse paigutatakse tahkeid aineid mahuga alates 100 kuupmeetrist. Kärestik-kalapääsu täitematerjalide maht on projektis välja toodud ~395 m³, seega on VeeS § 187 p 10 kohaselt kohustuslik taotleda keskkonnaluba vee erikasutuseks.

VeeS § 196 lg 2 p 9 kohaselt tuleb veekeskkonnariskiga tegevus registreerida, kui toimub paisutuse likvideerimine või veekogu veetaseme alandamine tasemeni, milleks veeluba ei ole enam vaja. Olles eelpool välja toonud, et kärestik-kalapääsu rajamise järgselt toimub veekogu veetaseme alandamine tasemeni, milleks veeluba ei ole enam vaja, siis tuleb VeeS § 196 lg 2 p 9 kohaselt veekeskkonnariskiga tegevus registreerida. VeeS § 196 lg 2 p 4 kohaselt tuleb veekeskkonnariskiga tegevus registreerida tee või raudtee koosseisu kuuluva silla või truubi ehitamisel avalikult kasutataval veekogul või avalikul veekogul. Projekti käigus rekonstrueeritakse kergliiklussild ja seal asub ka juurdepääsutee (osa juurdepääsuteest rekonstrueeritakse projekti käigus), sellest lähtuvalt tuleb VeeS § 196 lg 2 p 4 alusel veekeskkonnariskiga tegevus registreerida.

VeeS § 119 p 2 kohaselt on veekaitsevööndis puu- ja põõsarinde raie VeeS § 118 lg 2 p 1 ja 2 loetletud veekogude rannal või kaldal Keskkonnaameti nõusolekuta keelatud. VeeS § 121 lg 1 kohaselt võib VeeS § 118 lg 2 p 1 ja 2 nimetatud veekogude veekaitsevööndis puu- ja põõsarinnet raiuda Keskkonnaameti nõusolekul. Tööalalt likvideeritakse võsa- ja põõsataimestik mahus, mis võimaldab ligi pääseda Selja jõkke rajatud Varangu paisule, rekonstrueerida juurdepääsutee Veski katastriüksusel oleva endise elektrijaama hoone vareni

ning rajada ajutine juurdepääsutee ja kaldakindlustus, sellest lähtuvalt läheb VeeS § 121 lg 1 alusel vaja Keskkonnaameti nõusolekut.

Keskkonnaamet on seisukohal, et kärestik-kalapääsu rajamiseks läheb VeeS § 187 p 10 alusel vaja keskkonnaluba vee erikasutuseks. Arvestades asjaolu, et kalapääsu rajamine, veetaseme alandamine, silla ehitamine ning veekaitsevööndis puu- ja põõsarinde raie viiakse läbi ühe projekti raames, saab kõiki tegevusi käsitleda ühes keskkonnaloas ning eraldiseisvat veekeskkonnariskiga tegevuse registreeringut ja Keskkonnaameti nõusolekut veekaitsevööndis puu- ja põõsarinde raieks anda pole tarvis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Camilla Kastein 5694 0905 (keskkonnakorraldus)
camilla.kastein@keskkonnaamet.ee

Riina Pomerants 502 4338 (looduskaitse)
riina.pomerants@keskkonnaamet.ee

Hans Henri Karu 5198 7719 (vesi)
hans.karu@keskkonnaamet.ee

DIGITAALALKIRJADE KINNITUSLEHT

ALLKIRJASTATUD FAILID

FAILI NIMI	FAILI SUURUS
KeA_Vkiri_jargdokument.pdf	280 KB

ALLKIRJASTAJAD

nr.	NIMI	ISIKUKOOD	AEG
1	HELEN MANGUSE	47110202783	20.05.2021 08:46:19 +03:00

ALLKIRJAKEHTIVUS

ALLKIRI ON KEHTIV

ROLL/RESOLUTSIOON

--

ALLKIRJASTAJA ASUKOHT (LINN, MAAKOND, INDEKS, RIIK)

--

ALLKIRJASTAJASERTIFIKAADI SEERIANUMBER

7a:5d:c3:c7:f9:46:69:ed:5c:01:47:d1:81:3a:33:3d

SERTIFIKAADI VÄLJAANDJA NIMI VÄLJAANDJAVÕTME IDENTIFIKAATOR

ESTEID-SK 2015	B3 AB 88 BC 99 D5 62 A4 85 2A08 CD B4 1D 72 3B 83 72 47 51
----------------	--

ALLKIRJASÕNUMILÜHEND

30 31 30 0D 06 09 60 86 48 01 65 03 04 02 01 05 00 04 20 8B 28 12 5B 89 19 7D F9 8B DC 6C A4 65 74 02 42 DB BC D5 00 26 A8 90 83 71 EB D2 8F 4D 2B B8 2D
--

Selle kinnituslehe lahutamatu osa on lõigus **"Allkirjastatud failid"** nimetatud failide esitus paberil.

MÄRKUSED

--

Käesolev kinnitusleht on informatiivne, milles olev teave kinnitab vaid, et selle äratoodud räsiga allkirjastatud fail eksisteerib. Kinnitusleht ei oma iseseisvat tõendusväärtust. Osapoolte tahteavalduse kehtivust saab kontrollida ainult digitaalselt allkirjastatud failist.